

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 11 marca 2011 r.

**Pan
Jerzy Janaszak
Prezes Zarządu
ARCHIMEDES SA**

P/10/048

LWR-41001-21-02/2010

(Tekst jednolity po uwzględnieniu uchwały Komisji Odwoławczej z dnia 4 kwietnia 2011 r. zatwierdzonej postanowieniem Prezesa NIK z dnia 5 maja 2011 r.)

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skontrolowała ARCHIMEDES S.A. z siedzibą we Wrocławiu (zwany dalej Spółką), w zakresie działań restrukturyzacyjnych zrealizowanych w okresie od 1 stycznia 2006 r. do 30 czerwca 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli - na podstawie art. 60 ustawy o NIK - przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia wykonywanie w badanym okresie działań restrukturyzacyjnych. Podkreślić należy, że Spółka osiągała w latach 2006-2009 korzystne wyniki finansowe. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie restrukturyzacji wynikały przede wszystkim z:

- oddania w najem bez wymaganej zgody ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa budynków posadowionych na gruntach objętych prawem wieczystego użytkowania o łącznej wartości ponad 6 mln zł, z jednoczesnym ustanowieniem na rzecz najemców prawa pierwokupu prawa użytkowania wieczystego gruntów z posadowionymi na nich oddanymi w najem budynkami, co doprowadziło do sprzedaży tych składników majątkowych nabywcy nie wyłonionemu w przetargu,
- nieustalenia wewnętrznych uregulowań określających sposób i tryb dokonywania wycen maszyn i urządzeń przeznaczonych do sprzedaży.

1. W okresie objętym kontrolą w Spółce działania restrukturyzacyjne prowadzono na podstawie corocznych planów gospodarczo finansowych, dostosowując strukturę organizacyjną, poziom zatrudnienia i zasoby środków trwałych do bieżących potrzeb Spółki, co Izba ocenia pozytywnie. Dostosowując strukturę zatrudnienia do bieżących warunków ekonomicznych, w okresie objętym kontrolą zmniejszono zatrudnienie w grupie pracowników administracyjnych z 70 do 50 osób, a pracowników produkcyjnych ze 150 do 114.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

2. Wartość majątku Spółki zmniejszyła się z 19.036,6 tys. zł na 31 grudnia 2006 r. do 18.797,0 tys. zł na koniec 2009 r. i 17.757,2 tys. zł na 30 czerwca 2010 r. Dominującą pozycją majątku były aktywa trwałe, których wartość zmniejszyła się z 10.018,9 tys. zł (52,6% ogółu majątku) w końcu 2006 r. do 8.996,3 tys. zł (47,9%) na 31 grudnia 2009 r. oraz 8.432,8 tys. zł (47,5%) na 30 czerwca 2010 r. Wartość zapasów wynosząca w końcu 2006 r. - 5.153,2 tys. zł (27,1% majątku) zwiększyła się do 31 grudnia 2009 r. do kwoty 5.412,9 tys. zł (28,8%), a na koniec I półrocza wyniosła 5.290,5 tys. zł (29,8% majątku). Należności krótkoterminowe Spółki zmniejszyły się w latach 2006-2009 z 2.295,2 tys. zł do 1.405,0 tys. zł, a w I półroczu 2010 r. wyniosły 2.198,1 tys. zł, natomiast środki pieniężne wraz z innymi aktywami pieniężnymi wzrosły odpowiednio z 1.268,5 tys. zł do 2.837,3 tys. zł, a na koniec czerwca 2010 r. zamknęły się kwotą 1.489,8 tys. zł.

Podnieść w tym miejscu należy, iż wskaźnik obrotu zapasami wynosił w 2006 r. - 166 dni. W latach 2007-2008 obniżył się do 96 dni, co świadczy o poprawie gospodarki zapasami w tym okresie, po czym w 2009 r. osiągnął poziom wyjściowy (166 dni), a w I półroczu 2010 r. - 295 dni. Wskaźnik rotacji należnościami w latach 2006 – 2009 wahał się w przedziale od 40 do 44 dni, wzrastając do 122 dni w pierwszym półroczu 2010 r.

Wartość majątku Spółki znajdowała pokrycie przede wszystkim w kapitale własnym, oscylującym w granicach od 14.531,1 tys. zł do 15.777,0 tys. zł (76 % do 84 % wartości całego majątku). W latach 2006–2008 przychody z podstawowej działalności operacyjnej były wyższe od kosztów tej działalności kolejno o 940,5 tys. zł, 1.522,3 tys. zł oraz 636,2 tys. zł. Natomiast w 2009 r. poziom przychodów operacyjnych, niższy niż w roku poprzednim o prawie 42%, był również niższy od kosztów tej działalności o 2.954,3 tys. zł. Straty w działalności podstawowej w wysokości 1.270,9 tys. zł wystąpiły także w I połowie 2010 r. Uwzględniając jednakże pozostałe przychody i koszty operacyjne oraz przychody i koszty finansowe, Spółka lata obrotowe 2006-2009 zamknęła zyskami netto w kwotach odpowiednio: 798,8 tys. zł za 2006 r., 1.182,6 tys. zł za 2007 r., 286,8 tys. zł za 2008 r. oraz 2.310,6 tys. zł za 2009 r. Spółka była płatnikiem dywidendy, odprowadzając z tego tytułu na rzecz Skarbu Państwa (jedyne go akcjonariusza) za 2006 r. - 400,0 tys. zł oraz za 2007 r. - 350,0 tys. zł. Zysk netto za 2008 r. i 2009 r. przeznaczono natomiast w całości na podwyższenie kapitału zapasowego Spółki.

3. W celu pozyskania dodatkowych środków pieniężnych w okresie pogorszonej koniunktury gospodarczej oraz w celu dostosowania struktury majątku spółki do skali

prowadzonej działalności, Zarząd Spółki podjął decyzję o sprzedaży prawa wieczystego użytkowania czterech nieruchomości gruntowych o łącznej powierzchni 10.634 m², pozyskując z tego tytułu łącznie 6.338,0 tys. zł, w tym jednej nieruchomości zabudowanej budynkiem biurowym oraz halą fabryczną (stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności) o łącznej powierzchni użytkowej 6.990 m², za 6.170 tys. zł. Zauważyć przy tym należy, że sprzedaż wymienionego budynku i hali fabrycznej wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 9.207 m², bezprawnie została poprzedzona wynajmem tych obiektów 2 najemcom, ustanawiając im także bezprawnie prawo pierwokupu.

Ustalono bowiem, że na oddanie przedmiotowych składników majątkowych do korzystania wymienionym najemcom wraz przyznaniem im prawa pierwokupu Zarząd Spółki nie miał zgody Ministra Skarbu Państwa. Stanowiło to naruszenie przepisu art. 5a ustawy z 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa². Podkreślić przy tym należy, iż stosownie do ust. 2 wymienionego artykułu ustawy, czynność prawna dokonana z naruszeniem powyższego obowiązku jest nieważna.

Sprzedaży przedmiotowej nieruchomości dokonano na rzecz jednego z najemców stosując prawo pierwokupu, mimo że Spółka uprzednio zorganizowała przetarg na sprzedaż tej nieruchomości, w wyniku którego wyłoniono innego nabywcę. Podnieść należy też, że cena sprzedaży nieruchomości była taka sama jaka wynikała z postępowania przetargowego i wynosiła 6.170 tys. zł.

4. W okresie od 1 stycznia 2006 r. do 30 czerwca 2010 r. Spółka sprzedała 70 maszyn i urządzeń łącznie za 756,8 tys. zł, w tym 2 w przetargu, łącznie za 469 tys. zł. Do sposobu zorganizowania i przeprowadzenia wzmiankowanych przetargów Izba nie zgłasza uwag, bowiem zorganizowano je i przeprowadzono w trybie określonym w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 19 ust. 2 i 5 ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji³. Uwagę kontroli zwrócił natomiast fakt sprzedaży pozostałych 68 maszyn i urządzeń za łączną kwotę 287,8 tys. zł (cena jednostkowa zawierała się w przedziale od 150,00 zł do 15.000,00 zł). Stwierdzono bowiem, że wyceny tych maszyn i urządzeń dokonywała 5 osobowa komisja powołana zarządzeniem Prezesa Zarządu. Zauważyć jednakże należy, iż wzmiankowane zarządzenie nie ustalało procedury wyceny zbędnych Spółce maszyn i urządzeń. Komisja wyceniając takie maszyny nie sporządzała jakiejkolwiek dokumentacji obrazującej sposób dokonania wycen. Wobec tego - zdaniem Izby - wzmiankowane zarządzenie Prezesa Zarządu w sprawie wyceny zbędnych maszyn i urządzeń wymaga uzupełnienia poprzez określenie trybu i sposobu wyceny tych maszyn i urządzeń.

² Dz.U. Nr 106 poz. 493 ze zm.

³ Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.

5. Spółka wywiązywała się z obowiązków wynikających z rozdziału 5 i rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o rachunkowości⁴ sporządzając coroczne sprawozdania finansowe oraz ogłaszając je po uprzednim zweryfikowaniu przez audytora i zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Zauważyć jednakże należy, że Spółka nie wyegzekwowała od firmy audytorskiej, pełnego wykonania umowy z dnia 9 listopada 2009 r. Przedstawiona bowiem Spółce opinia oraz raport z badania sprawozdania za 2009 r. zostały podpisane wyłącznie przez biegłego rewidenta odpowiedzialnego za wykonanie czynności rewizji finansowej, jako podwykonawcy firmy audytorskiej, której powierzono wykonanie badania sprawozdania finansowego Spółki. Zarówno wzmiankowany raport, jak i opinia nie zostały natomiast opatrzone wymaganym własnoręcznym podpisem także biegłego rewidenta - wspólnika lub członka zarządu reprezentującego podmiot uprawniony do badania (firmę audytorską której powierzono badanie)⁵.

6. Kwoty wynagrodzeń członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki mieściły się w limitach określonych przepisami art. 8 pkt 3 i 8 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁶. Łączne wydatki na wynagrodzenia członków Zarządu od stycznia 2006 r. do połowy 2010 r. wyniosły 1.276,4 tys. zł. Średnie wynagrodzenie miesięczne brutto jego członków obejmowało 4/6 limitu i kształtowało się w przedziale od 10,7 tys. zł w 2006 r. do 14,7 tys. zł w I półroczu 2010 r. Z kolei wydatki na wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej wyniosły w badanym okresie 811,6 tys. zł. Średnie wynagrodzenie miesięczne brutto jej członków kształtowało się w górnym limicie, tj. od 2,6 tys. zł w 2006 r. do 3,4 tys. zł w I półroczu 2010 r. Nagrody roczne dla członków Zarządu w badanym okresie wypłacono dwukrotnie, tj. za lata 2006-2007 w łącznej kwocie 76,0 tys. zł, z uwzględnieniem w obu przypadkach zasad określonych w wymienionej ustawie o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

7. Członkowie Zarządu składali wymagane prawem oświadczenia majątkowe, z treści których wynikało, że przestrzegali ograniczeń wynikających z przepisów art. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁷. NIK zwraca jednak uwagę, że osoba sprawująca funkcję Prezesa Zarządu Spółki do połowy 2009 r., oświadczenie majątkowe na koniec kadencji przesyłała do Ministerstwa Skarbu Państwa dopiero 18.01.2010 r., tj. ze zwłoką ponad pół roku, czym naruszyła przepis art. 10 ust. 4 wymienionej ustawy z 21 sierpnia 1997 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Rozszerzenie obowiązującego w Spółce zarządzenia Prezesa Zarządu w sprawie „komisji do spraw wyceny zbędnego majątku” o regulacje ustanawiające sposób i tryb dokonywania wycen maszyn i urządzeń przeznaczonych do sprzedaży, do których nie mają zastosowania przepisy wykonawcze wydane na podstawie przepisów art. 19 ust. 5 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji .***

⁴ Dz.U. z 2009 r. Nr 152 poz. 1223 ze zm.

⁵ Patrz komentarz do art. 65 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U.09.152.1223), LEX 2009

⁶ Dz. U. Nr 26, poz. 306 ze zm.

2. Wyegzekwowanie od firmy audytorskiej, której powierzono badanie sprawozdania finansowego Spółki za 2009 r. przedstawienia raportu i opinii podpisanych własnoręcznie nie tylko przez kluczowego biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie, ale również przez biegłego rewidenta - wspólnika lub członka zarządu reprezentującego podmiot któremu powierzono badanie.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa w terminie jednego miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁷ Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584 ze zm.